

Toezichtskader Xpect primair

Een beschrijving van de visie van waaruit en de wijze waarop het toezicht binnen Xpect Primair is georganiseerd.

Visie op toezicht

De raad van toezicht (rvt) van Xpect Primair hanteert een visie op toezichthouden die leidend is voor de wijze waarop de rvt haar toezichthoudende taak vervult.

De rvt onderscheidt daarbij het toezichthouden op en in het belang van de publieke en maatschappelijke waarde die de organisatie krachtens haar doelstellingen nastreeft (het maatschappelijk toezicht) en het toezichthouden op en in het belang van de organisatie zelf (het organisatietoezicht). In het maatschappelijk toezicht en het organisatietoezicht tezamen zijn de belangen, van allen die bij Xpect Primair betrokken zijn, onder te brengen.

De rvt houdt toezicht in de wetenschap dat de kinderen van nu de volwassenen van morgen zijn die participeren in een samenleving die door henzelf zal zijn ingericht en waar wij ons nu slechts een voorstelling van kunnen maken.

Hier komt de meest fundamentele en autonome opdracht van onderwijs uit voort;

Rust de kinderen toe om betekenisvol bij te dragen aan de samenleving van morgen.

Vanuit dit beeld is de toezichtsvisie van de rvt van Xpect Primair opgebouwd uit en ondergebracht in een aantal algemene uitgangspunten:

- Staat het belang van het kind bij alle maatregelen die kinderen aangaan voorop? In relatie tot de tekst van het VN-verdrag voor de rechten van kinderen: *Weet het kind zich verzorgd, erkend, begrepen, veilig, zich geholpen en ontmoet het begrip en ruimte voor zijn groeiende zelfstandigheid?*
- Draagt het beleid (of dragen incidentele besluiten of maatregelen) bij aan verwezenlijking van artikel 26 lid 2 van de universele verklaring van de rechten van de mens? *Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen en godsdienstige groepen bevorderen.*
- Wordt de pedagogische omgangssituatie gekenmerkt door 'hulp die de professionele medewerkers aan kinderen bieden met het oogmerk dat de kinderen tot zelfverantwoordelijke zelfbepaling kunnen komen'? Groeit de ruimte voor kinderen om doelen te kiezen en daar zelf voor verantwoordelijk te zijn.
- Draagt de strategie van de organisatie in essentie bij aan de fundamentele en autonome opdracht van het onderwijs en zijn de processen binnen de organisatie hieraan ondersteunend?

Het behartigen van alle, in deze notitie nader te bespreken, belangen als; publiek belang, maatschappelijk belang en organisatiebelang acht de raad van toezicht van Xpect Primair per definitie ondergeschikt aan het in deze toezichtsvisie centraal gestelde belang van goed onderwijs voor elk kind.

Inleiding

Voor het primair en voortgezet onderwijs kent Nederland een organisatiestructuur waarbinnen het toezicht op de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs is verdeeld in een externe en een interne component.

De externe component ofwel het externe toezicht is een overheidsaangelegenheid en is ondergebracht bij de inspectie van het onderwijs. Deze overheidsinstantie ziet toe op naleving van vigerende wet- en regelgeving betreffende de kwaliteit van het onderwijs en het financieel beheer.

Om het intern toezicht te kunnen plaatsen is het van belang te weten dat de besturing van onderwijsinstellingen in Nederland is geregeld in een zogenaamd duaal stelsel. Een stelsel waarin (meestal) twee organen functioneren; een raad van toezicht (rvt) en een bestuur. In dit stelsel hebben beide organen eigen verantwoordelijkheden en een eigen werkterrein. Het werkterrein van de raad van toezicht omvat de interne component van het toezicht. Het intern toezicht dus.

Het Nederlandse onderwijsbestel biedt bestuurders en toezichthouders van onderwijsinstellingen enige speelruimte om verantwoordelijkheden in de besturing van de instelling nader toe te delen.

Van groot belang hiervoor is dat er tussen bestuur en toezicht sprake is van complementair denken en werken en van balans en evenwicht tussen beide organen. Daarnaast is een belangrijke voorwaarde dat beide partijen elkaars doelstellingen kennen en onderschrijven.

Voor de interne toezichthouders betekent dit dat zij zicht zullen moeten hebben op de doelen (en de wijzen waarop deze worden nagestreefd) die de bestuurders, conform hun wettelijke taak, hebben opgesteld.

Meer algemeen kan gesteld worden dat zowel raad van toezicht en bestuur weet hebben van waar en hoe de toedeling van verantwoordelijkheden van beide organen is geregeld.

Wettelijk beschouwd biedt het Burgerlijk Wetboek de (buiten)grenzen waarbinnen een onderwijsinstelling, als rechtspersoon, kan opereren.

Deze ruimte wordt deels ingevuld door specifieke wet- en regelgeving voor de betreffende onderwijsinstelling. In de situatie van Xpect Primair dus wetgeving betreffende het primair onderwijs.

Ten derde zijn er de voor onderwijsinstellingen van toepassing zijnde governance codes waarin een deel van de beschikbare ruimte wordt ingevuld. Voor Xpect-Primair is dit de code goed bestuur in het primair onderwijs.

Met inachtneming van deze grenzen stelt de onderwijsinstelling vervolgens statuten op waarin de besturing en de toedeling van verantwoordelijkheden, bevoegdheden, posities, taken en rollen van de raad van toezicht en het bestuur zijn vastgelegd.

De besturing van onderwijsinstellingen is vanuit dit theoretisch kader juridisch ingebed en is vanzelfsprekend ook binnen Xpect Primair herkenbaar.

Voortbouwend op deze opsomming en de daarin genoemde documenten, heeft de raad van toezicht van Xpect Primair de behoefte om het systeem en de aanpak van het intern toezicht op de organisatie verder uit te werken in een toezichtskader.

In dit toezichtskader wil de raad zich verantwoorden voor:

- waarop en waarom toezicht wordt gehouden;
- hoe dit in de praktijk vorm krijgt;
- welke informatie hiervoor op welke manier wordt vergaard;
- hoe de vergaarde informatie wordt gebruikt.

Hiervoor worden de verschillende rollen onderscheiden zoals die binnen de besturing van Xpect Primair aan de raad van toezicht zijn toebedeeld.

Vervolgens worden vanuit deze rollen de taken die daaruit voortvloeien geformuleerd en in een kader geplaatst van waaruit de raad de toezichthoudende taak zal uitvoeren.

Verantwoordelijkheden en taken raad van toezicht

Als intern toezichthouder onderscheidt de raad van toezicht van Xpect Primair 5 verantwoordelijkheden/rollen.

1. De Klankbordfunctie

Een belangrijke verantwoordelijkheid van de rvt is het klankborden en meedenken met het bestuur. Het voorhouden van een spiegel en het meegeven van overwegingen door toezichthouders aan het bestuur zijn hiervan concrete voorbeelden.

De rvt van Xpect Primair streeft er naar de klankbordfunctie in een open, constructieve sfeer op inspirerende, confronterende en proactieve wijze in te vullen.

De raad benadrukt in dit kader het fundamentele verschil tussen klankborden en adviseren. De beslissingsbevoegdheid en de formele verantwoordelijkheid zijn immers aan het bestuur en de onafhankelijke positie van de rvt moet eveneens worden gewaarborgd.

Als aan een door het bestuur genomen besluit een eenduidig advies van de rvt dat wel, of juist niet is opgevolgd, is voorafgegaan, kan dit leiden tot discussie over zowel de formele verantwoordelijkheid van het bestuur als de onafhankelijkheid van de rvt.

De rvt als geheel, alsmede ieder lid van de rvt afzonderlijk, staat het bestuur met raad terzijde en is klankbord voor het bestuur.

Deels geschiedt dit klankborden binnen de vergaderingen van de rvt. Deze situaties staan beschreven in de tabellen in dit toezichtskader. De voorzitter van de rvt treedt op als eerste aanspreekpunt voor het bestuur en overlegt informeel periodiek met het bestuur.

In beginsel vinden deze overleggen maandelijks plaats. De voorzitter kan zich laten bijstaan door een of meerdere andere leden van de rvt, zulks in onderling overleg met het bestuur. Zowel van de zijde van het bestuur als vanuit de rvt kunnen gespreksonderwerpen worden aandragen. Van deze besprekingen wordt in beginsel geen verslag gemaakt. De voorzitter van de rvt doet in elke rvt-vergadering kort verslag van deze besprekingen.

Daarnaast staat het het bestuur vrij om indien gewenst leden van de rvt te benaderen om raad, mening of consult.

Onderstaande tabel geeft aan op welke manier en in welke frequentie de rvt invulling geeft aan het fungeren als klankbord voor het college van bestuur.

Klankbord voor het bestuur			
	Vorm	Rol	Planning
Informeel overleg afstemming diverse onderwerpen (Bestuur -> Vz rvt)	(Telefonisch) overleg	Klankbord	Maandelijks
Informeel overleg afstemming diverse onderwerpen (Bestuur -> leden rvt)	Geen vorm-vereisten	Klankbord	Wanneer zich de wens hiertoe voordoet
Formeel overleg tijdens vergaderingen over bv. kwartaalrapportages, bestuurlijke voornemens en andere ontwikkelingen	Mondeling met schriftelijke optekening	Klankbord	Tijdens elke rvt-vergadering

2. Het houden van toezicht

Statutair is de toezichthoudende taak van de rvt als volgt vastgelegd. *De rvt heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het college van bestuur en op de gang van zaken binnen de stichting, een en ander met het oog op de belangen van de stichting.* Zoals verwoord in de visie op toezichthouden die de rvt van Xpect Primair hanteert, is er naast dit 'organisatietoezicht' ook het 'maatschappelijk toezicht' dat in algemene zin gericht is op realisatie van de doelstelling van de organisatie. Dit maatschappelijke toezicht omvat de behartiging van een publiek belang dat breder kan zijn dan en niet altijd zal samenvallen met het na te streven belang dat te koppelen is aan het statutair vastgelegde organisatietoezicht.

De rvt van Xpect Primair wil door adequaat toezicht uit te oefenen bijdragen aan:

- de doelrealisatie van de organisatie,
- de succesvolle besturing van de organisatie,

en behartigt diensgevolge zowel het publieke- als het organisatiebelang.

De rvt richt zich hierbij op drie aspecten:

- a. Kwaliteit van het onderwijs
- b. Effectieve besteding van publieke middelen: bedrijfsvoering en continuïteit
- c. Interne en externe stakeholders

a. Kwaliteit van het onderwijs

De rvt ziet toe op de realisatie van de hoofddoelstelling van de Xpect Primair.

De rvt maakt daarbij gebruik van de informatie die beschikbaar is vanuit externe kwaliteitstoetsing door de inspectie en van interne bronnen zoals indicatoren m.b.t. de kwaliteit en kwantiteit van het onderwijs, tevredenheidsonderzoeken, personele en managementrapportages en marktontwikkelingen.

Onderstaande tabel geeft aan over welke onderwerpen, in welke vorm en in welke frequentie de rvt geïnformeerd wordt door het bestuur om toezicht te kunnen houden op de kwaliteit van het onderwijs.

= Kwaliteit onderwijs			
	<i>Vorm</i>	<i>Rol</i>	<i>Planning</i>
Jaarverslag (bestuursverslag)	Rapportage	Toezicht/ goedkeuring	Jaarlijks
Strategisch beleidsplan <ul style="list-style-type: none"> • Missie/visie/kernwaarden • Strategische doelen <ul style="list-style-type: none"> ○ Kwaliteitsbeleid ○ Onderwijskundig beleid <ul style="list-style-type: none"> ▪ Personeelsbeleid ▪ Financieel beleid ▪ Huisvestingsbeleid 	Notitie	Toezicht/ goedkeuring	Vier- jaarlijks Jaarlijks
Strategisch jaarplan <ul style="list-style-type: none"> • Te realiseren doelen uit strategisch beleidsplan. • Risicoanalyse 	Bespreking	Toezicht/ informatie	Jaarlijks
Managementrapportage <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijskundige kwaliteit • Onderwijskundige ontwikkeling • Leerlingaantallen • Personele ontwikkelingen 	Rapportage	Toezicht/ Informatie	Driemaal per jaar
Klachten stakeholders	Rapportage	Toezicht/ Informatie	Jaarlijks

b. Effectieve besteding van publieke middelen: bedrijfsvoering en continuïteit.

Toezicht op de bedrijfsvoering heeft tot doel om een doelmatige en efficiënte besteding van publieke middelen en continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Ten behoeve van het toezicht op de bedrijfsvoering en continuïteit laat de rvt zich ondersteunen en adviseren door een externe accountant welke op verzoek van de rvt de jaarrekening controleert, het bestuursverslag beoordeelt en een accountantsrapport opstelt.

Onderstaande tabel geeft aan over welke onderwerpen, in welke vorm en in welke frequentie de raad van toezicht geïnformeerd wil worden door het college van bestuur om toezicht te houden op de bedrijfsvoering en de continuïteit van de stichting.

Bedrijfsvoering en continuïteit			
	Vorm	Rol	Planning
(Meerjaren)begroting <ul style="list-style-type: none">BegrotingInvesteringsplanMeerjarenbegrotingTreasurybeleid	Notitie	Toezicht/ Goedkeuren	Allen Jaarlijks
Bespreken (opvolging van) accountantsrapport	Notitie	Toezicht/ Goedkeuren	Jaarlijks
Voortgang bedrijfsvoering; verhouding realisatie – begroting.	Rapport age	Toezicht/ informer	Driemaal per jaar

c. Interne en Externe stakeholders

Bij het toezicht is het van belang om zorg te dragen voor interne en externe checks & balances. Het bestuur is de belangrijkste informatiebron voor de rvt maar tevens ook onderwerp van het toezicht. Om die reden is het van belang dat de rvt alternatieve wegen heeft om informatie over het functioneren van de organisatie te krijgen. Hierbij gaat het om formele interne informatiebronnen zoals de gmr en het management en om informele interne bronnen of eigen indrukken tijdens schoolbezoeken, recepties, studiedagen, etc. Externe bronnen betreffen de externe accountant, de inspectie van het onderwijs en lokale stakeholders zoals gemeente en instellingen op het terrein van onderwijs en jeugdzorg.

Contact met externe stakeholders heeft ook betrekking op het bewaken en volgen van maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor de strategische en maatschappelijke doelen van de organisatie.

Onderstaande tabel geeft aan welke externe- en/of interne informatiebronnen, in welke frequentie door de raad van toezicht worden aangesproken om zich een zo compleet mogelijk beeld over het functioneren van de stichting te vormen.

RELATIE MET STAKEHOLDERS			
	Vorm	Rol	Planning
Overleg gmr	Gezamenlijke bijeenkomst	Toezicht/ Informer	Halfjaarlijks
Overleg managers/directeuren	Gepland overleg	Toezicht/ Infomeren	Nader te bepalen
Bezoeken verschillende locaties	Schoolbezoeken	Toezicht/ Informer	Halfjaarlijks
Volgen landelijke ontwikkelingen en beschouwing daarvan	Geen vormvereisten	Toezicht/ Informer Klankbord	Continu

Overleg inspectie	Bespreken verslag bestuursgesprek	Toezicht/informereren	Conform inspectiekader
Overleg toezichthouders T-Primair	Gezamenlijke bijeenkomst	Toezicht/informereren	Jaarlijks
Overleg accountant	Bespreken jaarrekening, jaarverslag en accountantsrapport	Toezicht/goedkeuren	Jaarlijks
Benoeming accountant	Schriftelijke opdrachtbevestiging	Toezicht/goedkeuren	Tweejaarlijks

3. Het werkgeverschap

Naast het fungeren als klankbord voor het bestuur en het houden van toezicht is een belangrijke derde verantwoordelijkheid van de rvt het werkgeverschap van het bestuur. Hiertoe rekent de rvt:

- Het benoemen, schorsen en ontslaan van het bestuur.
- Het regelen en vaststellen van arbeidsvoorwaarden waaronder de beloning van het bestuur.
- Het toezien op het functioneren van het bestuur, met daarin inbegrepen de afstemming tussen functie, taken en competenties van de bestuurder in relatie tot veranderingen en ontwikkelingen in maatschappij, onderwijs en organisatie alsmede het vaststellen van een passende carrièrelijn en carrièreperspectief.
- Het beoordelen van het functioneren van het bestuur.
- Het bieden van een (mogelijk extern) vangnet of klankbord.

Ten behoeve van de invulling van de taken binnen het taakgebied 'werkgever voor het bestuur', is in onderstaande tabel aangegeven met welke middelen en in welke frequentie de rvt hier invulling aan geeft.

Werkgeversrol			
	Vorm	Rol	Planning
Bespreken functioneren bestuur door rvt onderling	Geen vormvereisten	Werkgever	Jaarlijks
Beoordelingsgesprek o.a. op basis van instrument 360 graden feedback of functioneringsgesprek * (bestuur met delegatie rvt)	Gesprek en vragenlijst Gesprek	Werkgever	Het ene jaar een beoordelingsgesprek, het andere jaar een functioneringsgesprek
Opstellen op jaarplan gebaseerd managementcontract bestuur	Schriftelijk	Werkgever	Jaarlijks
(Her)ijken Functie-Competentieprofiel bestuur	Bespreking	Werkgever	Indien aan de orde

*Het ene jaar voert de rvt een functioneringsgesprek met de bestuurder. De basis hiervoor vormen het managementcontract en de indrukken die de rvt heeft over het functioneren van de bestuurder. Het andere jaar wordt een beoordelingsgesprek gevoerd. De basis hiervoor vormen het managementcontract, de indrukken van de rvt en een 360-graden feedback.

4. De regeling van besturing - corporate governance

De vierde verantwoordelijkheid die de rvt onderscheidt is het regelen van de besturing van de rechtspersoon ofwel de corporate governance. Kenmerkend hiervoor acht de rvt de slogan " **Gepaste afstand - nauwe betrokkenheid** ".

Onderstaande tabel bevat de taken die de rvt in dit kader uitvoert.

Regeling van besturing – corporate governance			
	Vorm	Rol	Planning
Opstellen, vaststellen en wijzigen statuten	Notarieel vastleggen conform geldende statuten	Bewaker besturing rechtspersoon	Indien aan de orde
Beleid, algemene gang van zaken toetsen aan statuten	Bespreking in vergadering	Bewaker besturing rechtspersoon	Indien aan de orde
Managementstatuut	Notitie	Toezicht/ goedkeuren	Vierjaarlijks

5. Het afleggen van verantwoording en evalueren van het eigen functioneren

Als vijfde verantwoordelijkheid onderscheiden we het afleggen van verantwoording en het evalueren van het eigen functioneren.

Hieronder verstaat de rvt onder meer:

- Het opstellen van en werken conform een te publiceren visie op verantwoordelijkheden, bevoegdheden, functies, taken en rollen.
- Het opstellen van en, indien aan de orde, werven conform, profielen voor voorzitter en leden.
- Het regelen van beloning en onkostenvergoeding van de raad.
- Het regelen van professionaliseringsbeleid voor de raad.
- Het opstellen van een, in het jaarlijkse bestuursverslag onder te brengen, jaarverslag van de raad.

Onderstaande tabel geeft schematisch weer welke taken op het gebied van verantwoording en evaluatie in welke frequentie zijn onderscheiden:

Evaluatie eigen functioneren, reflectie en professionalisering			
	Vorm	Rol	Planning
Jaarlijkse zelfevaluatie RvT	Bijeenkomst rvt	Reflectie	Jaarlijks
Jaarverslag RvT (opgenomen in bestuursverslag)	Notitie	Reflectie	Jaarlijks
Nevenfuncties leden van de rvt.	Schriftelijke inventarisatie	Toezicht/ Besluiten	Tweejaarlijks
(Her)benoemen leden	Via regeling werving en selectie leden rvt	Toezicht Besluit	Volgens rooster
Professionaliseringsbeleid	Schriftelijk in notitie	Verantwoording	Vierjaarlijks
Beloningsbeleid	Schriftelijk in notitie	Verantwoording	Tweejaarlijks